

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/912 - 2022/1064 - 2022/1744 - 2022/1745 - 2023/362 -
2023/502
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2024/42
Karar Numarası : 2024/194
Başvuran : M. E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın tutulduğu ceza infaz kurumunun tutulma koşullarının yetersizliği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçelerinde özetle:

a. Başvuranın sevk edildiği Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda günde sadece bir buçuk saat havalandırmaya çıkılabildiği,

b. Sağlık raporuyla belgelenen sağlık sorunları da dikkate alınarak başvuranın tek kişilik odada tutulması gerekirken bunun gözetilmediği, bununla beraber Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kendine ait bahçesi olmayan tek kişilik ve üç kişilik odaların mevcut olduğu,

c. Başvuranın infaz koşullarına uygun bir ceza infaz kurumunda tutulması gerekirken mevcut durumdaki koşulların ağırlaştırılmış müebbet cezasının şartlarını taşıdığı iddia edilmiştir.

3. Muhatap Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun yazılı görüşünde özetle:

a. 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesine istinaden asayiş ve güvenlik sebebiyle başvuranın Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakledildiği,

b. Başvuranın suç grubundaki hükümlülerle aynı koridordaki 13 metrekarelik tek kişilik odada tutulduğu ve odada müstakil bir banyo, lavabo, masa ve sandalyesinin mevcut olduğu; bunun yanında haftada bir telefon görüşü, ayda üç kapalı bir de açık olmak üzere görüş imkanına sahip olduğu,

c. Başvuranın Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun fiziki yapısı ve imkanları dahilinde düzenli olarak günlük bir buçuk saat havalandırma imkanından yararlandırıldığı ifade edilmiştir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Nakledildiği Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulmakta iken müstakil bahçesi olan odalarda barındırıldığı ve 11-12 saat açık havalandırmadan faydalandırıldığı,

b. Dumlu 2 No.lu Ceza İnfaz Kurumunun fiziki koşullarının ağırlaştırılmış müebbet cezası hükümlülerine yönelik olması nedeniyle başvuranın bu Kurumda tutulması neticesinde ağır hak ihlallerine sebebiyet verildiği öne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

sürülmüştür.

5. 11/12/2023 tarihinde Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) üzerinden görüşme yapılan başvuran, önceki beyanlarına şu hususları eklemiştir:

a. 60 gün süren açlık grevi ve diğer disiplin cezaları dolayısıyla güvenlik gerekçesiyle Van Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumundan Dumlu Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini,

b. Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün "tekrar nakil olma isteğinin ancak ücret ödemesi karşılığında mümkün olabileceği" hususunu kendisine iletildiğini,

c. "Tekli odada kalmasının uygun olduğu fakat bunun 6 ay sonra yeniden değerlendirilmesi için muayene yapılması gerekliliğini" belirten sağlık raporu bulunmasına ve rapordaki ilgili süreler de geçmesine rağmen İdare tarafından muayeneye götürülmediğini, buna gerekçe olarak "hastaneye sevk edilmek istemiyorum" şeklinde ibare bulunan dilekçesinin gösterildiğini ifade etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir. Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinde "(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir. (2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenebilirlik koşulları her başvuru yönünden ayrı ele alınır" hükmü mevcuttur.

8. Anılan Yönetmelik'in 67'inci maddesinde ise " (1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir" hükmü bulunmaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, Kurumun insan haklarını korumak ve geliştirmek, kişilerin eşit muamele görme hakkını güvence altına almak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığı önlemek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere faaliyet yürüteceğini ve bu kapsamda başvuru üzerine veya resen incelemeler yapabileceğini hüküm altına almaktadır.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Başvuran, nakledildiği Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda günde sadece bir buçuk saat havalandırmaya çıkılabildiğini ve bu durumun kendisi için ağırlaştırılmış müebbet cezasının şartlarını taşıdığını iddia etmiştir. Muhatap ise başvuranın 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesine istinaden asayiş ve güvenlik sebebiyle başvuranın Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakledildiğini belirtmiştir.

12. 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde "(1) Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin **bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları** tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır. (...) (3) Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler" denilmekte ve aynı Kanun'un 55'inci maddesinde ise "(1) Hükümlü, hücreye koyma cezasını gerektiren eylemlerde bulunması hâlinde kurum yönetimince hakkında disiplin işlemi yapılır ve kurum en üst amirinin istemi üzerine Bakanlıkça başka kurumlara nakledilebilir. **Disiplin cezaları yeni kurumlarda çektirilir.** (2) Bu hükümlüler nakledildikleri kurumlarda, mahkeme kararı, kurum güvenliği, can güvenliği veya hastalık sebepleriyle nakil hariç, altı ay kalmak zorundadırlar" hükmü mevcuttur.

13. Başvuranın disiplin tedbirleri kapsamında nakledilmesine ilişkin muhatap tarafından başvuru dosyasına sunulan belgeler incelenmiştir. Başvuru ekindeki belgelerden, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 23/5/2022 tarihli yazısı doğrultusunda 5275 sayılı Kanun'un "Zorunlu Nedenlerle Nakil" başlıklı 56 ncı maddesi ile 167 No.lu Genelgenin "İkinci Bölüm" 17 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince başvuranın Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmesinin uygun görüldüğü doğrulanmıştır.

14. Somut başvuru incelendiğinde nakil dolayısıyla başvuranın infaz koşullarının ağırlaştırıldığı iddialarının yerinde olmadığı, nitekim söz konusu nakil ve akabinde kendisine uygulanan infaz koşullarının ilgili mevzuatın disiplin hükümlerinden kaynaklandığı, bu nedenle başvurana yönelik hukuka aykırı bir işlemin mevcut olmadığı görülmüştür.

15. Başvuranın ikinci iddiası, sağlık raporu ile belgelenen sağlık sorunlarının dikkate alınarak tek kişilik odada tutulması gerekirken bunun gözetilmediğine ilişkindir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir

iddianın kanıtlanması hususunda yeterli ölçüde sağlam, kesin ve aralarında çelişki olmayan çıkarımların ve aynı derecede çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasını aramıştır (AİHM, İrlanda/Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 10/09/2018, para. 161). Başvuran tarafından iddialarına konu sağlık raporlarının başvuru dosyasına ve eklerine sunulmadığı görülmüştür. Muhatabın yazılı görüşünde de Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) ve fiziki sağlık dosyalarında yapılan araştırma doğrultusunda başvuranın Kurumda barındırıldığı süre zarfında tekli odada kalmaya elverişli olmadığına dair raporuna rastlanılmadığı ifade edilmiştir. Bu nedenle değerlendirmeye esas olmak üzere başvuranın anılan iddiasının makul bir şüphe standardını karşılamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

16. Başvuran, Dumlu 2 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kendine ait bahçesi olmayan tek kişilik ve üç kişilik odaların mevcut olduğunu ve havalandırma süreleri dahil olmak üzere tutulma koşullarının yeterli olmadığını öne sürmüştür. Hükümlü veya tutuklular, Anayasa'nın 19'uncu maddesi kapsamında hukuka uygun olarak kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkından mahrum bırakılabilirlerken (Anayasa Mahkemesi (AYM), İbrahim Uysal, B. No:2014/1711, 23/7/2014, para. 29-33) genel olarak Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak koruma alanında bulunan diğer hak ve özgürlüklere sahiptir. Bununla birlikte ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi ceza infaz kurumunda güvenliğin sağlanmasına yönelik olarak kabul edilebilir, makul gerekliliklerin olması durumunda hükümlü ve tutukluların sahip olduğu haklar sınırlandırılabilir (AYM, Turan Günana, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 35).

17. Muhatap tarafından Kurumun fiziki yapısı gereği her odaya özel havalandırmanın bulunmadığı, bunun yerine her bloğun ortak havalandırma bahçesinin mevcut olduğu ve havalandırma bahçesinden tüm mahpusların yararlanması için havalandırma süresinin günde 2 saat ile sınırlandırıldığı hususları ifade edilmiştir. Başvuranın 13 m² tek kişilik odada tutulduğu ve odada müstakil bir banyo, lavabo, masa ve sandalyesinin mevcut olduğu; bunun yanında haftada bir telefon görüşü, ayda üç kapalı bir de açık olmak üzere görüş imkanına sahip olduğu da eklenmiştir.

18. Avrupa Konseyi Suç Sorunları Komitesi; Avrupa Cezaevi Kuralları yorumunda yeterli barınma ve ceza infaz kurumu rejimleri için gerekliliklerin kapsamını açıklamıştır. Açıklamanın ilgili kısmı şu şekildedir: "*Kural 18.3'te, hükümetleri ulusal hukuk yoluyla uygulanabilecek belirli standartlar ilan etmeye zorlamayı amaçlamaktadır. Bu tür standartlar, insan onuru ile ilgili daha geniş konuların yanı sıra pratik sağlık ve hijyen konularını da karşılamalıdır. Avrupa İşkenceyi ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezayı Önleme Komitesi (CPT), çeşitli ülkelerdeki cezaevlerinde bulunan koşullar ve yer hakkında yorum yaparak bazı asgari standartları belirtmeye başlamıştır. Bunlar, çok kişilik koğuşlardaki mahkumlar için 4 m² ve tek kişilik bir hapisane hücreleri için 6 m² olarak kabul edilir. Bununla birlikte, bu minimumlar, mahpusların hücrelerinde gerçekte ne kadar zaman harcadıklarına dair çalışmalar da dahil olmak üzere, belirli hapisane sistemlerinin daha geniş analizleriyle ilgilidir. Bu minimumlar norm olarak görülmemelidir. CPT böyle bir normu hiçbir zaman doğrudan ortaya koymamış olsa da, göstergeler, bir mahkum için bir hücre için 9 ila 10 m²'yi arzu edilen bir boyut olarak kabul edeceği yönündedir (...)*" Son olarak CPT tarafından yayımlanan Cezaevlerinde Mahkum Başına Düşen Yaşam Alanı: CPT Standartları" başlıklı belgenin ekinde ise; "*Her hücrede en az bir tuvalet ve lavabo bulunmalıdır. Birden fazla kişinin bulunduğu hücrelerde, sıhhi tesisler tamamen bölünmelidir (yani tavana kadar)*" denilmektedir. (CPT/Inf (2015) 44, 15 Aralık 2015) Somut başvuru açısından değerlendirme yapıldığında başvurana sunulan 13 m² alana sahip oda ile bu odanın fiziksel koşullarının yukarıda değinilen uluslararası standartları karşılar nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

19. Bu açıklamalar çerçevesinde başvurunun temelindeki şikayetlerin maddi olay ve olgularla örtüşmediği, başvuru dosyasına ispata elverişli bir delil sunulmaması nedeniyle de öne sürülen iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu, başvurana uygulanan infaz koşullarının ise mevzuat hükümleri doğrultusunda verilen disiplin cezalarından ileri geldiği gerekçeleriyle somut başvurunun kabul edilmez bulunması gerektiği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

15/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye